

Союзу в цій сфері можуть бути корисні і для української державної міграційної політики.

Література

1. Левітан А.Л. Європейський досвід державного управління з протидії незаконній міграції / А.Л. Левітан // Вісник АМУ. – С. 233–240.
2. Малиновська О.А. Україна, Європа, міграція: міграції населення України в умовах розширення ЄС / О.А. Малиновська. – К. : Бланк-Прес, 2004. – 172 с.
3. Малиновська О.А. Міграція та міграційна політика / О.А. Малиновська. – К : Центр учб. л-ри, 2010. – 304 с.
4. Migration and migrant population statistics. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

Коліжак В.В.

*аспірант кафедри глобалістики, євроінтеграції
та управління національною безпекою*

Національна академія державного управління при Президентові України

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ СЕКТОРА БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

В розвинутих країнах світу діють потужні центри, авторитетні незалежні мозкові центри (так звані «think tanks»), що опікуються питаннями удосконалення сектору безпеки і оборони. Серед них широко відомі американська корпорація RAND Corporation, Гаазький центр стратегічних досліджень, британський аналітичний центр DEMOS та ін. На запрошення відповідних урядових структур, у тому числі закордонних, вони здійснюють аналіз ситуації, що склалася в секторі безпеки, надають попередні рекомендації.

Останнім часом все більшого визнання у світі набуває Шведська національна контактна група щодо реформи сектору безпеки (The Swedish National Contact Group for Security Sector Reform (NCSSR) , яка була утворена у 2008 р. за ініціативою Міністерства оборони та Міністерства Зовнішніх відносин і юстиції. Її метою була координація шведського підходу до

реформування сектору безпеки крізь поширення інформації, спільні місії та аналіз. За цей час NCSSR працювала в Ліберії (2009 р.), Колумбії (2011 р.), Демократичній Республіці Конго (2011 р.). Група включає наступні шведські агенції: Збройні Сили; Оборонне дослідницьке агентство; Академію Folke Bernadotte; національну адміністрацію судів; поліцію, Службу тюремних установ та випробувального терміну, прокуратуру; Шведське агентство з міжнародного розвитку та співробітництва (Sida) [1, с. 7].

3 травня 2015 р. NCSSR працює в Україні. А вже 1 грудня 2015 р. шведська національна контактна група представила доповідь з попереднім аналізом справ. Найбільше занепокоєння у експертів викликає стан справ Міністерстві оборони та Генеральному штабі Збройних Сил України. У першу чергу вимагає посилення демократичний контролю над оборонною сферою. Відповідно до західних стандартів, міністр оборони є політичною фігурою і на цю посаду зазвичай призначається цивільна особа. Однак діючий міністр оборони України С. Полторак до свого призначення обіймав посаду Командувача Національною гвардією і у жовтні 2015 р. він отримав звання генерала армії України. Крім цього, більшість цивільного персоналу Міністерства оборони України складають колишні військові. На думку фахівців така диспропорція навряд чи виправиться, якщо зарплати цивільному персоналу не будуть суттєво підвищені.

Засилля військових (діючих та у запасі) всередині Міністерства оборони створює значну проблему з огляду перспектив демократичного цивільного контролю на оборонним сектором, оскільки там переважають військові, а не політичні підходи.

Іншою серйозною проблемою постали добровольчі батальйони. З початку свого заснування вони мали вороже ставлення і сумнівну лояльність щодо уряду і військового керівництва держави. Волонтери відкрито піддавали критиці мінські домовленості і могли не виконати накази про припинення бойових дій. Деякі підрозділи фінансувалися ззовні, в тому числі олігархами. Відтак, в країні й досі існує побоювання, що вони можуть стати часткою приватної армії, а не урядових військ [2].

Слід зазначити, що надійність добровольчих батальйонів ставлять під сумнів не тільки очільники держави. Соціологічні опитування березня 2015 р. показали, що тільки 2,2% повністю довіряють активістам добровольчих батальйонів, 22,4% переважно довіряють, 37,6% – скоріше не довіряють та 31,6% – повністю не довіряють і 6,1% не мають усталеної думки.

Іншою серйозною проблемою залишається прозорість та підзвітність дій високопосадовців. Корупція залишається однією з найсерйозніших проблем в Україні. За даними Transparency International, країна у 2015 р. посідала 140 місце серед 168 держав, тобто входила до 40 найбільш корумпованих країн світу [3]. Оборонний сектор також був важко вражений цією «хворобою», що не тільки позначилося на здатності виконувати завдання щодо забезпечення національної безпеки, але й підірвало довіру суспільства до армії як інституту. Корупція спостерігається в усіх сферах оборонного сектору, включаючи різноманітні види закупівель, будівництво, розміщення у військових містечках, призив на військову службу, призначення на посади тощо.

Радикального покращання вимагає і ситуація із забезпеченням прав людини, особливо в зоні проведення Антитерористичної операції. Під час бойових дій на Донбасі за свідченням впливової організації Amnesty International, обидві сторони скоїли чимало злочинів. Серед них вбивство мирних мешканців, насильство та пограбування, тортури над військовополоненими тощо. При цьому дії уряду України щодо покарання винних не відрізняються цілеспрямованістю та ефективністю [10]. До цього слід додати, що у 5 лютого 2015 р. був прийнятий Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності військовослужбовців, надання командирам додаткових прав та покладення обов'язків в особливий період» № 158-VIII, що дозволяє командирам застосовувати фізичну силу, спеціальні засоби і зброю в бою проти військовослужбовців, які чинять «злочинні діяння» [4]. Такі заходи навряд чи відповідають західним стандартам в галузі захисту прав людини.

Західні експерти справедливо нарікають на відсутність ефективних мотиваційних важелів у якісному відборі та підготовці кваліфікованих кадрів для сектору безпеки і оборони України, насамперед для ЗС України. Пр це свідчить соціальний склад війська. Серед призовників переважає бідна й неосвічена молодь без відповідної професійної підготовки. Не спостерігається класової диверсифікації і серед співробітників Міністерства оборони України. Таким чином актуалізована гостра проблема нерівності, яка з часом може мати катастрофічні наслідки.

Анексія Криму довела, що ЗС України мали поганий бойовий вишкіл і недостатню мотивацію для супротиву ворогу. Відтак гостро постає питання покращання бойового тренінгу в умовах ведення так званої гібридної війни. Стосовно його актуальності у суспільстві досягнуто консенсус. Інтенсивна та

масштабна мобілізація нових призовників дозволила збільшити склад українського війська за рахунок нових призовників та погано тренованого резерву з 130 тис. осіб у 2014 р. до 250 тис. осіб у 2015 р., хоча переважна більшість з них має тільки початкові навички у бойовій професії.

Зазначені проблеми лише частково почали розв'язуватися останнім часом і значною мірою залежать від загального поступу українського суспільства та успіху загальнонаціональних масштабних реформ.

Література

1. Hanssen M. International support to security sector reform in Ukraine. A mapping of ssr projects. Global Reporting / Måns Hanssen. – Folke Bernadotte Academy, 2016 – 100 pp.
2. Klein M. Ukraine's Volunteer Battalions – Advantages and Challenges. / Margarete Klein // RUFS Briefing, No 27, FOI Memo 5312, April 2015. – 32 pp.
3. Transparency International (2016). Corruption by country/territory. – [Електронний ресурс] – Режим доступу URL: <https://www.transparency.org/country/#UKR>.
4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності військовослужбовців, надання командирам додаткових прав та покладення обов'язків в особливий період» № № 158-VIII від 5 лютого 2015. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/158-19>

Коновалова М.В.

*кандидат наук з державного управління,
викладач кафедри соціальної політики*

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВИ ЯК УМОВА СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Сучасний бізнес як гнучка та динамічна система спрогнозував подальші споживчі очікування і активно розробляє корпоративну соціальну відповідальність (КСВ) як довгострокову перспективу процвітання компанії. Чи можливі подібні перетворення з боку держави? Чи можливим є